

ПРОГРАМА ПО МАТЕМАТИКА

За специалности от:

– Факултета по математика и информатика:

Математика; Информатика; Математика и информатика; Бизнес информационни технологии; Софтуерни технологии и дизайн; Приложна математика; Бизнес математика; Информационни технологии, математика и образователен мениджмънт;

– други факултети:

Инженерна физика, Информационна физика и телекомуникации, Телекомуникации с мениджмънт, Телематика, Физика с информационни технологии, Физика и математика;

Социология и науки за човека, Социология на правото, икономиката и иновациите, Етнология, Социална антропология;

Биоинформатика;

Химия, Компютърна химия, Медицинска химия, Химия с маркетинг, Химия с английски език, Химия и физика, Анализ и контрол, Екологична химия;

Специална педагогика, Социална педагогика, Педагогика, Психология, Социални дейности, Предучилищна и начална училищна педагогика, Начална училищна педагогика с чужд език, Предучилищна педагогика с чужд език, Педагогика на обучението по бит и технологии;

Международни икономически отношения, Макроикономика, Маркетинг, Стопанско управление, Финанси;

Форма и продължителност: писмена, 4 часа.

Изпитът има за цел да определи равнището на математическата подготовка и логическото мислене на кандидат-студентите. Програмата регламентира учебното съдържание по математика, с което може да бъде решена всяка от предложените задачи. Ако обаче кандидат-студентът използва при решаването на някои от задачите знания, които не са вписани в програмата, решението също се зачита.

Изпитът по математика съдържа 20 задачи от три типа:

1. 12 задачи с четири възможни отговора, от които само един е верен. За всеки вярно отбелязан отговор се получава по 1 точка. За грешно отбелязан отговор, както и за посочени повече от 1 отговор, точки не се дават и не се отнемат.
2. 5 задачи без избираем отговор, при които в празните рамки трябва да се попълни съответния отговор, без обяснения как е получен. За всеки верен отговор се получават по 2 точки.
3. 3 задачи, на които трябва да се изпишат подробно и обосновано решенията. Решението на всяка задача трябва да съдържа: обяснения за означенията, логическа обосновка на всяка част (т. е. пояснения въз основа на кои теореми, формули, аксиоми и определения са извършени съответните доказателства, пресмятания и построения), изследвания за параметрите (когато задачата има параметри), пояснения и обосновка на геометричните чертежи (особено при задачи по стереометрия). Максималният брой точки, които могат да се получат за всяка задача от този тип, е 6.

По време на изпита кандидат-студентите *могат да използват не повече от един справочник с таблици и формули*. Решението се написва *задължително с химикалка със син цвят*. Чертежите могат да бъдат направени и с черен молив. За чертаене могат да се използват линейка, триъгълник, транспортир и пергел. *Забранява се използването на електронни устройства*.

Оценката от положения изпит се получава по формулата $2 + 0,1 \times N$, където N е общият брой на получените от кандидата точки.

Учебна програма

1. Определения и свойства на понятията: абсолютна стойност (модул), квадратен корен, n -ти корен, степен с рационален показател, логаритъм, синус, косинус, тангенс, котангенс.
2. Преобразуване на рационални, ирационални, логаритмични и тригонометрични изрази. Доказване на тъждества и неравенства.
3. Числова функция – определение, дефиниционна област, графика. Видове функции – растяща, намаляваща, четна, нечетна, периодична. Свойства и графика на линейна, квадратна, n -ти корен, показателна, логаритмична и тригонометрична функция.
4. Уравнения – корен на уравнение, еквивалентност на уравнения. Теорема за еквивалентност на уравнения. Решаване на линейни, квадратни, рационални, ирационални, показателни, логаритмични и тригонометрични уравнения. Формули на Виет за квадратно уравнение.

5. Неравенства с едно неизвестно – решаване на неравенство, еквивалентност на неравенства. Теорема за еквивалентност на неравенства. Решаване на линейни, квадратни, рационални, ирационални, показателни, логаритмични и тригонометрични неравенства.
6. Системи уравнения и системи неравенства. Смесени системи уравнения и неравенства.
7. Числови редици. Аритметична и геометрична прогресия – свойства, формули за n -тия член, формули за сумата на първите n члена.
8. Граница и непрекъснатост на функции – определение и свойства.
9. Производна на функция – определение, геометричен смисъл. Производна на сума, разлика, произведение, частно и функция от функция. Производна на степен и тригонометрични функции. Втора производна на функция.
10. Изследване на функции с помощта на производни. Признаци за растеж и намаляване на функции. Необходимо условие и достатъчно условие за локален екстремум на функция. Най-голяма и най-малка стойност на функция.
11. Успоредни прави – определение, свойства, признаци за успоредност.
12. Перпендикулярни прави.
13. Еднаквост и подобност – определение, видове. Признаци за еднакви и подобни триъгълници. Връзка между лицата на подобните многоъгълници.
14. Триъгълник – видове и свойства. Сума от ъглите на триъгълник. Метрични зависимости в правоъгълен триъгълник. Медиана, ъглополовяща, височина и средна отсечка в триъгълник – свойства. Описана около или вписана в триъгълник окръжност. Синусова и косинусова теорема. Формули за лице на триъгълник.
15. Четириъгълник – видове и свойства. Сума от ъглите на четириъгълник. Средна отсечка на трапец – свойства. Вписан във или описан около окръжност четириъгълник – свойства. Лице на четириъгълници.
16. Окръжност. Допирателна към окръжност – свойства. Централен, вписан и периферен ъгъл – свойства. Метрични зависимости в окръжност.
17. Взаимно положение на две прави, на права и равнина и на две равнини в пространството, ъгъл между две прави в пространството, ъгъл между права и равнина, ъгъл между две равнини (двустенен ъгъл).
18. Успоредност на две прави в пространството, успоредност на права и равнина, успоредност на две равнини – определение, свойства, признаци за успоредност.
19. Перпендикулярност на права и равнина, перпендикулярност на две равнини – определение, свойства, признаци за перпендикулярност.
20. Призма, пирамида, пресечена пирамида, цилиндър, конус, пресечен конус, кълбо – видове, свойства, формули за лицата на повърхнините и обемите на телата. Сечение на геометричното тяло с равнина. Вписани и описани тела.

Примерен вариант

Част I. Зачертайте с **X** буквата на единствения верен и пълен отговор на задачите от 1 до 12. Еднократна поправка се допуска само чрез **X**. За всеки верен отговор се получава 1 точка, в останалите случаи – 0 точки.

1. Решенията на неравенството $2x^2 - 3x + 1 < 0$ са:

А) $x \in (-\infty; 0,5) \cup (1; +\infty)$;	Б) $x \in (-\infty; 1) \cup (2; +\infty)$;
В) $x \in (-\infty; -1) \cup (\frac{1}{2}; +\infty)$;	Г) $x \in (\frac{1}{2}; 1)$.
2. Стойността на израза $\sqrt{17^2 - 8^2} - \sqrt{(-2)^6} - \left(-\frac{2}{\sqrt{2}}\right)^2$ е:

А) 25;	Б) 21;	В) 9;	Г) 5.
--------	--------	-------	-------
3. Решението на системата $\begin{cases} 4(x+2) - 7(x-y) = 7 \\ 7(x+y) + 10(x-2) = 79 \end{cases}$ е:

А) (2;5);	Б) (4;3);	В) (5;2);	Г) (5;5).
-----------	-----------	-----------	-----------

4. Стойността на израза $\cos 155^\circ \cos 35^\circ + \sin 155^\circ \sin 35^\circ$ е:
 А) $\frac{1}{3}$;   Б) $-\frac{1}{2}$;   В) $-\frac{\sqrt{3}}{2}$;   Г) $-\sqrt{3}$.
5. Стойността на израза $5^{2+\log_5 4}$ е:
 А) 100;   Б) 125;   В) 200;   Г) 150.
6. В триъгълника ABC е построена ъглополовящата BL . През точката L е построена права, успоредна на AB , която пресича BC в точката P . Ако BP е 6 см и PC е 4 см, то AB е:
 А) 12 см;   Б) 20 см;   В) 18 см;   Г) 15 см.
7. Страните на триъгълник имат дължини 13 см, 14 см и 15 см. Радиусът на вписаната в триъгълника окръжност е:
 А) 1,2 см;   Б) 4 см;   В) $\frac{65}{8}$ см;   Г) $\frac{\sqrt{3}}{6}$ см.
8. Ако третият и шестият член на геометрична прогресия са съответно $a_3 = 4$ и $a_6 = 32$, то сумата S_7 на първите 7 члена на прогресията е:
 А) 127;   Б) 63;   В) 64;   Г) 128.
9. На колко е равен изразът $\cotg \alpha - \cos \alpha$, ако $\sin \alpha = \frac{3}{4}$ и $90^\circ < \alpha < 180^\circ$:
 А) $-\frac{\sqrt{5}}{12}$;   Б) $\frac{\sqrt{7}}{12}$;   В) $-\frac{\sqrt{7}}{12}$;   Г) $\frac{\sqrt{5}}{11}$.
10. Равнобедрен трапец с основи 16 см и 9 см е описан около окръжност. Лицето на трапеца е:
 А) 150 cm^2 ;   Б) 180 cm^2 ;   В) 120 cm^2 ;   Г) 160 cm^2 .
11. Триъгълникът ABC е правоъгълен с прав ъгъл при върха C и височина CH , равна на 9 см. Височината CH разполовява ъглополовящата AM . Лицето на триъгълника ABC е:
 А) 105 cm^2 ;   Б) $54\sqrt{2} \text{ cm}^2$;   В) $108\sqrt{3} \text{ cm}^2$;   Г) $54\sqrt{3} \text{ cm}^2$.
12. Диагоналното сечение на правилна четириъгълна пирамида е равностранен триъгълник със страна 6 см. Обемът на пирамидата е:
 А) 216 cm^3 ;   Б) $54\sqrt{2} \text{ cm}^3$;   В) $18\sqrt{3} \text{ cm}^3$;   Г) $24\sqrt{3} \text{ cm}^3$.

Част II. Отговорите на задачи 13–17 попълнете в съответните празни рамки. За всеки верен и пълен отговор получавате по 2 точки.

13. Сборът от корените на уравнението $\sqrt{20+x-x^2} \log_2(11-3x-x^2) = 0$ е:

14. Разликата между най-малката и най-голямата стойност на функцията $f(x) = x^2 - 4x + 8$ в интервала $(1; 4]$ е:

15. Стойността на израза $\frac{\sin^6 \alpha + \cos^6 \alpha - 1}{\sin^4 \alpha + \cos^4 \alpha - 1}$ е:

16. Най-малката страна на триъгълник се отнася към радиуса на описаната около него окръжност както 6:5, а другите две страни са съответно 20 см и 21 см. Най-малката страна на триъгълника е:

17. Радиусът на окръжността, описана около равнобедрен трапец с основи 9 cm и 3 cm и ъгъл α при голямата основа е:

Част III. Разпишете подробно и обосновано решенията на задачи 18–20. Максималният брой точки за всяка задача е 6.

18. Да се реши неравенството: $\sqrt{x^2 - 3x - 10} < 8 - x$.

19. За кои стойности на реалния параметър m уравнението $m9^x - 3^{x+1} + 1 = 0$ има два реални корена, от които единият е положителен, а другият е отрицателен.

20. Лицето на триъгълник ABC е 8 cm^2 , а медианите AA_1 , BB_1 и CC_1 се пресичат в точка M , като $AA_1 = 5 \text{ cm}$, $BB_1 = 4 \text{ cm}$ и ъгъл AMB е тълп. Намерете дължината на медианата CC_1 .

Литература

1. Учебници по математика за средните училища.
2. Математика – учебни пособия за свободноизбираема подготовка.
3. Специализирана периодика за кандидат-студенти.
4. Сборници и ръководства за кандидат-студенти.

Давани теми от конкурсните изпити по математика в ПУ могат да се видят на адрес: <http://fmi.uniplovdiv.bg/>.